

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»**

**АГРАРНА НАУКА І ОСВІТА:
ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС,
СУЧАСНА ПАРАДИГМА,
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної
науково-практичної конференції**

**(у рамках V наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2020»,
13 березня 2020 р.)**

Крути - 2020

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 2 від 2 березня 2020 р.

Відповідальний за випуск: Позняк О.В.

Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках V наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2020», 13 березня 2020 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН; відп. за вип. О.В. Позняк. – Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2020. - 174 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку», проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з історії аграрної науки і освіти, висвітлено зародження і діяльність наукових шкіл, внесок провідних науковців у розвиток різних галузей аграрної науки, розглянуто актуальні питання щодо вирішення нагальних проблем становлення та функціонування аграрної науки і освіти в умовах сьогодення й стратегічні напрями на перспективу.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору Оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2020,

© Інститут овочівництва і баштанництва, 2020,

© Дослідна станція «Маяк», 2020

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**АГРАРНАЯ НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ:
ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС,
СОВРЕМЕННАЯ ПАРАДИГМА,
СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ**

**МАТЕРИАЛЫ
II Международной
Научно-практической конференции
(в рамках V научного форума
«Неделя науки в Крутах – 2020»,
13 марта 2020 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)**

Круты 2020

ЗМІСТ

Абдуллаев Ф.Х.

ИНФОРМАЦИОННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В СОХРАНЕНИИ МИРОВОГО ГЕНОФОНДА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР.....7

Адигезалов М.Б.

СЕЛЕКЦИЯ ТОМАТОВ И ЕЕ НАПРАВЛЕНИЕ В УСЛОВИЯХ АПШЕРОНА.....14

Aliyeva Aygun Adil Gizi

THE EFFECT OF ORGANIC FERTILIZERS ON SOIL FERTILITY UNDER PEPPER CULTURE.....24

Heyderova Rena Xaliq Gizi

IMPROVING WINTER WHEAT YIELDS USING ORGANIC FERTILIZERS.....30

Zamanova Azada Pasha Gizi

USE OF HOUSEHOLD AND AGRICULTURAL WASTE AS ORGANIC FERTILIZERS.....35

Колесник І.І., Палінчак О.В., Заверталюк В.Ф.

ІСТОРІЯ СЕЛЕКЦІЇ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ І КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ В ДДС ІОБ НААН.....42

Кротик А.С.

ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ АГРОТЕХНОЛОГІЇ НА ПАРАМЕТРИ КУЩА СМОРОДИНИ.....44

Лукиенко Л.В.

СНИЖЕНИЕ ИЗНАШИВАНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ МАШИН ЗА СЧЁТ ПРИМЕНЕНИЯ ТРИБОТЕХНИЧЕСКИХ СОСТАВОВ.....49

Liubych V.V.

PROTEIN CONTENT AND ITS EXIT WITH THE YIELD OF WINTER WHEAT GRAIN DEPENDING ON THE VARIETY.....54

Макуха О.В.

ВПЛИВ СТРОКІВ ЗБЕРІГАННЯ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО.....59

Минкіна Г.О., Минкін М.В.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ВИНОГРАДАРСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ...62

ВПЛИВ СТРОКІВ ЗБЕРІГАННЯ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО

Макуха О.В.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

м. Херсон, Україна

e-mail: olga_ovm@ukr.net

Фенхель звичайний (*Foeniculum vulgare Mill.*) є однією з основних лікарських рослин Європи, яку використовують у багатьох системах традиційної медицини, у тому числі арабській, Аюрведичній, китайській та японській [1, 7].

Фенхель збуджує і покращує апетит, травлення, виділення жовчі, функції кишечника, підсилює секрецію травних залоз, бронхів, лактацію, діє як заспокійливий засіб при кашлі, покращує зір, має місцеву протизапальну дію, підвищує опір організму до хвороб. Препарати на основі фенхелю ефективні при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, жовчно-, нирково- та сечокам'яній хворобах, хронічному холециститі, гепатиті, при застудах, бронхітах, кашлі, захворюваннях легень і верхніх дихальних шляхів, очей, серця, головних болях, неврастенії, онкологічних захворюваннях. Особливо часто фенхель призначають у дитячій практиці при кашлі, шлунково-кишкових спазмах [1].

Традиційно фенхель в Україні культивують у західних областях, які характеризуються помірним кліматом, сприятливим температурним режимом і достатньою кількістю опадів [7]. В останні роки у зв'язку із розвитком вітчизняної фармацевтичної промисловості, зростанням попиту на фітопрепарати, безпечні для життя і здоров'я людини, виникла необхідність збільшення обсягів виробництва насіння фенхелю звичайного, розширення традиційних меж його вирощування та інтродукції в нові регіони, зокрема в зону півдня України.

Збільшення посівних площ фенхелю звичайного неможливо без забезпечення товаровиробників сортовим насінням із високими посівними якостями. Проблема високоякісного посівного матеріалу актуальна при вирощуванні всіх сільськогосподарських культур і особливо фенхелю звичайного. Це обумовлено дефіцитом насіння в

результаті локального розміщення посівних площ, а також його морфо-біологічними особливостями (щільна насіннева оболонка, дрібнонасінність, низька схожість і енергія проростання) [3-5].

Науково-патентний пошук свідчить про обмеженість і суперечливість даних про фенхель звичайний, що підтверджує необхідність дослідження культури, у тому числі закономірностей формування посівних якостей насіння.

Лабораторні дослідження проводили у 2011-2019 роках на кафедрі ботаніки та захисту рослин ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет». Завдання досліджень включали визначення впливу строків зберігання на посівні якості насіння фенхелю звичайного, вирощеного на півдні України.

Посівні якості насіння визначали, використовуючи методики [2, 6]. Насіння пророщували в чашках Петрі на вологому фільтрувальному папері при змінній добовій температурі: 20°C протягом 18 годин, 30°C протягом 6 годин. Енергію проростання визначали через 6 днів, схожість – через 14 днів пророщування.

Результати досліджень свідчать про залежність посівних якостей насіння фенхелю звичайного від строків його зберігання. Енергія проростання і лабораторна схожість насіння після збирання становили 26,3 і 73,8%, відповідно. Досліджувані показники досягали максимальних значень через 6 місяців зберігання. Енергія проростання збільшилася в 1,51, лабораторна схожість – в 1,13 рази відносно показників, отриманих після збирання.

Тимчасове затримання проростання або зниження схожості насіння може бути спричинено водонепроникністю насінневої оболонки, інгібіторами проростання, морфологічною незрілістю або недостатньою активністю зародка. У процесі фізіологічного дозрівання відбуваються структурні та біохімічні перетворення, насіння стає здатним до активного проростання. Цей процес може проходити на рослині перед збиранням врожаю або при зберіганні [8].

У подальшому спостерігалось поступове зниження енергії проростання і лабораторної схожості насіння. Через два роки зберігання дані показники зменшилися відносно початкового рівня в 1,61 і 1,53 рази, відповідно. У насінні під час старіння проходять метаболічні процеси, які викликають виснаження запасів поживних речовин, зміни активності ферментів, проникності мембран.

Динаміка посівних якостей насіння фенхелю звичайного залежно від строків зберігання, встановлена в процесі досліджень, представляє важливе практичне значення для сільськогосподарського виробництва. При сівбі у весняний період насінням врожаю минулого року, тобто через 6 місяців зберігання, посівні якості досягають найвищих значень. При використанні насіння, які зберігалося протягом тривалого періоду, необхідно збільшувати норму висіву з урахуванням зміни посівних якостей.

Список використаних джерел

1. Атлас лекарственных растений России / под ред. В. А. Быкова. М., 2006. С. 302–304.
2. ГОСТ 30556-98. Семена эфиромасличных культур. Методы определения всхожести. Действующий с 1998-05-23. Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1998. 8 с. (Межгосударственный стандарт).
3. Макуха О. В. Рост и развитие растений фенхеля обыкновенного. *Аэкономика: экономика и сельское хозяйство*. 2018. 5 (29). URL: <http://aeconomy.ru/science/agro/rost-i-razvitie-rasteni-y-fenkhelya> (дата звернення: 22.01.2020).
4. Макуха О. В., Федорчук М. І. Особливості генеративного розвитку *Foeniculum vulgare Mill.* при інтродукції в посушливих умовах півдня України. *Таврійський науковий вісник*. Херсон, 2013. Вип. 83. С. 83–89.
5. Макуха О. В., Федорчук М. І. Особливості формування суцвіть фенхелю звичайного (*Foeniculum vulgare Mill.*) залежно від агротехнічних заходів в умовах півдня України. *Агроекологічний журнал*. Київ, 2016. Вип. 2. С. 105–110.
6. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / Єщенко В. О., Копитко П. Г., Опришко В. П., Костогриз П. В. К.: Дія, 2005. 288 с.
7. Остапенко А. И., Братчук А. Н. Пряноароматические и пряновкусовые растения. Херсон, 2003. С. 222–225.
8. Фізіологія рослин: підручник / Макрушин М. М., Макрушина Є. М., Петерсон Н. В., Мельников М. М. Вінниця: Нова Книга, 2006. С. 338–342.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках V наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2020», 13 березня 2020 р.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН

У авторській редакції учасників конференції.
Відповідальний за випуск (технічне редагування, комп'ютерна верстка): молодший науковий співробітник О.В. Позняк

Адреса установи:
ДС «Маяк» ІОБ НААН, вул. Незалежності, 39, с. Крути,
Ніжинський р-н, Чернігівська обл., 16645, Україна
тел./факс. +38-04631-69369,
E-mail: konf-dsmayak@ukr.net; <http://www.dsmayak.com.ua>.

Підписано до друку 03.03.2020 р. Формат 60x84/16.

Друк цифровий. Папір офсетний.

Гарнітура Times. Ум.- друк. арк. 10,44.

Замовлення №16620-10. Наклад 100 прим.

Надруковано з оригінал-макету замовника.

Друкарня ФОП Гуляєва В.М.

Київська обл., м. Обухів, вул. Малишка, 5

тел. (044) 495-02-79; 050-426-0279

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6205

drukaryk.com